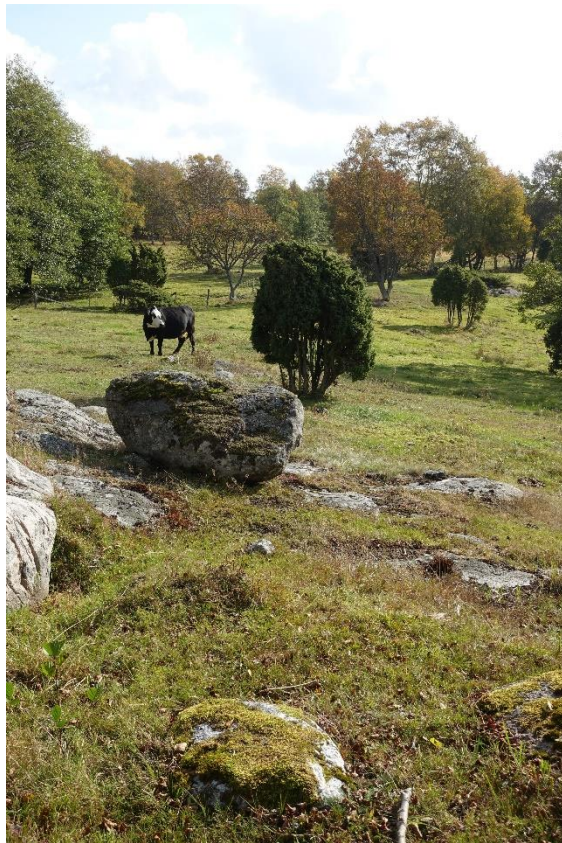

Nästan alla vårdbiotoper är akut hotade

Hotet mot ängar och beten som formas av det konventionella jordbruket har ökat ytterligare, genom att informationen om deras tillstånd har preciserats. Å andra sidan har den skötta arealen ökat jämfört med föregående bedömning.

På vårdbiotoperna har det genom sekellång skötsel utvecklats en unik artrikedom av organismer. Antalet vårdbiotoper har minskat i Finland alltsedan 1880-talet, men de började minska i både kvantitet och kvalitet i ännu snabbare takt efter kriget. Minskningen har varit över 90 procent från 1960-talet fram till i dag. Kvaliteten på vårdbiotoperna har också försvagats avsevärt.

De mest hotade livsmiljöerna i Finland

Alla vårdbiotoper är hotade. Vid hotbedömningar har de indelats i 12 grupper (t.ex. torrängar, alluvialängar, hagmarker) och 40 naturtyper (bl.a. gräsrika torrängar, lågörtrika alluvialängar, barrträdshagar). Av vårdbiotopernas 40 naturtyper bedömdes inte mindre än 38 vara akut hotade (CR) i hela landet. De enda lite mindre hotade typerna var gräshedar och rishedar, men även de bedömdes vara starkt hotade (EN).

Av de till arealen minsta hotade vårdbiotoperna i vårt land återstår mindre än 100 hektar per biotop. Till dessa hör bl.a. örtrika hedder, kalkrika hållmarkstorrängar, ristorrängar, kalkfuktängar, nålsävrika sötvattensstrandängar, saltskonor vid kusten och hamlingsängar. Hamlingsängarna och

kärrängarna bevaras enbart med hjälp av skötsel på skyddsområdena. Havsstrandängarna vid landhöjningskusten har utnämnts till internationella ansvarsnaturtyper, och dessa är de enda av de bedömda naturtyperna vars areal har ökat avsevärt sedan den föregående bedömningen.

Omställning av jordbruket i nyckelposition

Den grundläggande orsaken till det ökande hotet är de förändringar i produktionsmetoderna som har skett inom jordbruket och på gårdarna. Även andra förändringar i markanvändningen i takt med samhällets utveckling har förstört vårdbiotoper. Igenväxning till följd av att bete och slåtter upphör, uppodling och beskogning samt vid stränderna även vattenbyggande, muddring och övergödning är några av de största orsakerna till vårdbiotopernas hotade tillstånd.

Det största av de framtida hoten är den eskalerande igenväxningen, men även övergödning och, särskilt på små vårdbiotopobjekt, byggnation har en negativ inverkan på vårdbiotopernas tillstånd.

Miljöersättningarna inom jordbruket fungerar – små tecken på arealökningar kan skönjas

För att bevara vårdbiotoperna krävs det korrekt och kontinuerlig skötsel. Miljöersättningsystemet för jordbruket och särskilt det ökade stödet till värdefulla objekt har visat sig vara ett utmärkt incitament för skötsel. Även stödet för icke-produktiva investeringar har bidragit till att objekt som länge varit utan skötsel återigen sköts. Med hjälp av miljöersättning sköts i dag redan cirka 30 000 hektar olika ängar, hagmarker och skogsbeten. Arealen av skötta havsstrandängar har ökat mest.

För att bromsa upp hotet mot vårdbiotoperna och deras artrikedom behövs det avsevärt mycket större skötta arealer. Skötseln måste också fokuseras mer effektivt till de mest värdefulla objekten.

En utökning av ersättningssystemet inom lantbruket skulle ge fler parter som sköter vårdbiotoperna. Också ett litet incitament kan ha stor betydelse för inledande av skötsel.

Dessutom behövs det ett brett samarbete inom olika förvaltningsgrenar och organisationer, i form av såväl tjänstearbete och talkoarbete som olika utvecklings-, naturvårds- och sysselsättningsprojekt på landsbygden. Det finns motiverade skäl att utveckla företagandet inom landskapsvård ytterligare. Genom att trygga bevarandet av vårdbiotoper säkerställer vi samtidigt att vi bevarar en viktig del av vår naturs mångfald, den finländska kulturhistorien och identiteten samt det vackra jordbrukslandskapet.

Mer information

Överinspektör **Leena Lehtomaa**, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland, tfn 0295 022 894, fornamn.efternamn@ely-keskus.fi